

AWN Vereniging
van Vrijwilligers
in de Archeologie

Stichting Maritiem Onderzoek Nederland

Aan de minister van OCW,
mevrouw dr. J. Bussemaker
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag

Eindhoven, 31 januari 2017

Betreft: Erfgoedwet en Besluit Erfgoedwet Archeologie voor uitzonderingen op het opgravingverbod

Geachte mevrouw Bussemaker,

Wij hebben kennis genomen van de Erfgoedwet. In de Erfgoedwet wordt het begrip opgraven nader omschreven en daar wordt nu ook onder verstaan het verwijderen of verplaatsten van cultureel erfgoed dat zich op waterbodems bevindt. Voor opgraven is een certificaat verplicht. Daar ligt voor ons, vrijwilligers in de maritieme archeologie, een probleem en daar reageren wij op. De wet biedt in artikel 5.1. sub 2 de mogelijkheid via een Algemene Maatregel van Bestuur uitzonderingen te bepalen voor de certificeringplicht. In het Besluit Erfgoedwet Archeologie zijn de uitzonderingen vastgelegd voor verenigingen voor amateurarcheologie en detectoramateurs. Verenigingen voor amateurarcheologie mogen onder voorwaarden zelfstandig opgraven wanneer het bevoegd gezag heeft bepaald dat geen professioneel onderzoek nodig is.

Voor onderwaterarcheologie bepleiten wij voor een aanvullende vrijstelling. Door de vrijwilligers in de maritieme archeologie worden jaarlijks honderden duiken gemaakt op veelal onbekende wrakken en objecten. Het doel van deze vrijwilligers is deze locaties te kunnen determineren. Er worden elk jaar door hen wel enige, soms archeologisch waardevolle, locaties geïdentificeerd. Deze locaties worden aan de RCE gemeld en in hun bestand opgenomen. Hiervoor is het echter in veel gevallen noodzakelijk vondsten mee naar boven te nemen voor nader onderzoek. Het op deze wijze identificeren van objecten vergroot de kennis van ons archeologisch erfgoed. Door onze bijdrage wordt het voor de overheid makkelijker de vondst tot een archeologisch monument te verklaren, wat tot nu toe zelden is voorgekomen. Het omhooghalen van vondsten die voor identificatie dienen zou dus juist moeten worden gestimuleerd in plaats van verboden. Het niet ter identificatie mogen meenemen, onderzoeken en vastleggen van vondsten schaadt het wetenschappelijk belang van de beeldvorming van het verleden.

Er speelt nog een tweede probleem. Op waterbodems vindt veel verstoring plaats. De conditie van de onderwaterobjecten gaat achteruit als gevolg van corrosie, erosie en andere natuurlijke processen en door beschadigingen door kwaadwillenden. Wij zijn als geen ander in staat

veranderingen in de bestaande toestand te herkennen. Door de goede samenwerking met de RCE is het mogelijk direct melding te doen van achteruitgang of beschadiging van het object. Omdat het geen geplande verstoringen zijn en er ook geen initiatiefnemer of verstoorder is, is de cyclus van de archeologische monumentenzorg niet van toepassing. Er vindt veelal geen waardestellend onderzoek plaats en dus ook geen besluit van het bevoegd gezag of opgraven al dan niet gewenst is. Een vrijstelling van de certificeringsplicht voor archeologische verenigingen voor onderwaterarcheologie zal daardoor in de praktijk zelden aan de orde zijn. Vindplaatsen gaan op die manier steeds verder achteruit. Wij zien dat en mogen niets doen.

Wij maken ons zorgen over de uitwerking van de nieuwe wet voor de wetenschap en voor de vrijwilligers in de maritieme archeologie. Deze regeling is ons inziens nu onnodig beperkend en is eerder schadelijk dan helpend voor behoud van ons archeologisch erfgoed onder water. We doen twee voorstellen voor een volgens ons betere regeling.

Voorstel een

Sta in het Besluit Erfgoedwet Archeologie aan verenigingen voor archeologie onder water het meenemen van vondsten toe, die kunnen dienen ter identificatie van een object en/of verloren gaan door het ernstig achteruit gaan van vindplaatsen. Het bevoegd gezag kan desgewenst archeologisch reeds gewaardeerde gebieden daarvan uitzonderen.

Voorstel twee

Maak een aangepaste regeling voor de door natuurlijke processen bedreigde of verstoorde vindplaatsen. Maak bij een melding door de vrijwilligers in de maritieme archeologie het bevoegd gezag verantwoordelijk voor het bepalen van de ernst daarvan en het nemen van een besluit over beschermingsmaatregelen, een professionele opgraving of het vrijgeven van de vindplaats. In het laatst geval kan de archeologische onderwatersvereniging de vindplaats op verantwoorde wijze onderzoeken en de vondsten bergen en deponeren.

De bijdragen van vrijwilligers in de maritieme archeologie benutten

Vrijwilligers in de maritieme archeologie kunnen een niet onbelangrijke bijdrage leveren aan behoud van het archeologisch erfgoed onder water, juist door het van de bodem te redden. Dat dient ook het wetenschappelijk en maatschappelijk belang, mits ondersteund door praktische en op samenwerking gestoelde regelgeving. Vrijwilligers in de maritieme archeologie zijn bovendien, evenals alle andere vrijetijdsarcheologen, van groot belang voor publieke betrokkenheid en draagvlak. Via hen komen veel mensen in aanraking met archeologische vondsten. Veel vrijwilligers werken mee aan tentoonstellingen en exposities.

We realiseren ons heel goed dat er ook kwaadwillenden opereren die zich niets van alle regels aantrekken. Dit is een klein aantal dat uit is op eigen financieel gewin. Zij vormen een bedreiging voor de grote groep vrijwilligers in de maritieme archeologie die puur ten behoeve van het onderzoek zelf vondsten zouden willen omhoog brengen en conserveren.

Door een band op te bouwen met de vrijwilligers in de maritieme archeologie krijg je beter zicht op de schade die de kwaadwillende aanrichten door terugkoppeling van de waarnemingen van de vrijwilligers aan de overheid. Door samenwerking met overheden zijn overtredingen beter te controleren.

De Stichting Maritiem Onderzoek Nederland (STIMON) en de Landelijke Werkgroep Archeologie Onder Water (LWAOW, de natte afdeling van de AWN) kunnen hier gezamenlijk een rol in spelen en we zijn daar al volop mee bezig. Wij organiseren opleidingen en bijeenkomsten voor onze leden/donateurs en werken mee aan de voorbereiding van de symposia van de RCE. We hebben elk kwartaal een overleg met de RCE, waarin het verloop van de samenwerking wordt

besproken en nieuwe initiatieven ontplooid worden. De RCE heeft twee symposia georganiseerd om het contact met de vrijwilligers in de maritieme archeologie te verbeteren. Deze contacten worden door beide zijden als heel positief ervaren.

Tot slot

We zijn in deze brief uitvoerig ingegaan op onze bedenkingen bij de regeling voor vrijwilliger in de maritieme archeologie.

We hopen dat deze brief aanzet tot het heroverwegen van de uitzonderingen op het verbod op het meenemen van vondsten door de vrijwilliger in de maritieme archeologie .

Wij zijn graag bereid tot nader overleg aan de hand van onze voorstellen.

Hoogachtend en met vriendelijke groet,

Dr. A. H. J. van de Rijdt-van de Ven, landelijk voorzitter AWN

J.M.Venema voorzitter LWAOW

B.Sloos voorzitter STIMON

contactgegevens

Dr. T. van de Rijdt - van de Ven, landelijk voorzitter AWN

Luxemburglaan 43

5625 NB Eindhoven

tel 040 2415910

vdrijdt@iae.nl

www.awn-archeologie.nl

cc. Vaste Commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap